

«KazakhExport» ЭСК» АҚ
Директорлар кеңесінің
«10» шілде 2020 ж.№ 6 хаттамасына
№ 4 қосымша

«KazakhExport» ЭСК» АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен
бекітілді
«10» шілде 2020 ж.№ 6 хаттамасы

**«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік
қоғамының Экспорттық кредиттерді сақтандыру қағидалары**

Нұр-Сұлтан қ., 2020 жыл

ІНҚ БОЙЫНША ТҮЙІНДЕМЕ

ІНҚ атауы	«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының Экспорттық кредиттерді сақтандыру қағидалары
ІНҚ иесі	Сақтандыру департаменті
Қолжетімділік деңгейі	Жалпыға қолжетімді
Қоғамның барлық қызметкерлерін ІНҚ-мен таныстыру бойынша іс-шаралар	ІНҚ «Ішкі портал» желілік дискісіне орналастырылған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде электрондық пошта арқылы жіберу
«KazakhExport» ЭСК» АҚ Директорлар Кеңесінің шешіміне сәйкес өзгертулер мен толықтырулар енгізілді:	

Мазмұны

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының Экспорттық кредиттерді сақтандыру қағидалары	1
Мазмұны.....	3
1-тарау. Жалпы ережелер	4
2-тарау. Сақтандыру объектісі	5
3-тарау. Сақтандыру жағдайлары	5
4-тарау. Сақтандыру жағдайларынан алып тастау және сақтандыруды шектеу	6
5-тарау. Кепілдіктер	7
6-тарау. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі.....	8
7-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны.....	9
8-тарау. Сақтандыру сомасының мөлшерін айқындау тәртібі	9
9-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы	10
10-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері.....	10
11-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары.....	12
12-тарау. Сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтанушының іс-әрекеті.....	13
13-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын және залал мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі	14
14-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен талаптары	14
15-тарау. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі	15
16-тарау. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары	16
17-тарау. Суброгация.....	17
18-тарау. Қосымша шарттар.....	17
19-тарау. Дауларды шешу тәртібі.....	17

1-тарау. Жалпы ережелер

1. «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының осы Экспорттық кредиттерді сақтандыру қағидалары (бұдан әрі – Қағида) Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілеріне, «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының Жарғысы мен ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес әзірленді.

2. Осы Қағидалардың шарттарымен бұдан әрі «Сақтандырушы» деп аталатын «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамы Экспорттық кредиттерді сақтандыру шарттарын (бұдан әрі - Сақтандыру шарты) жасайды.

3. Сақтандыру қорғанысы оның Жарғысына сәйкес Сақтандырушының мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес оған қатысты қолдау жүзеге асырылатын Экспорттаушыға беріледі.

4. Осы Қағидалардың мақсаты осы Қағидалардың 3-тарауында көрсетілген жағдайлардың басталу тәуекелдерінен Экспорттаушыны сақтандырудың үлгі шарттарын айқындау болып табылады.

5. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) **Шартсыз франшиза**-Сақтандыру шартында белгіленген, сақтандыру төлемінен шегерілетін сома. Шартсыз франшиза Сақтандыру сомасына пайызбен не абсолюттік мөлшерде белгіленеді;

2) **Мемлекеттік орган**- Конституциямен, заңдармен, өзге де нормативтік құқықтық актілермен мемлекет атынан мынадай функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген мемлекеттік мекеме;

– жалпыға міндетті мінез-құлық ережелерін айқындайтын актілер шығару;

– әлеуметтік маңызы бар қоғамдық қатынастарды басқару мен реттеу;

– мемлекет белгілеген жалпыға міндетті мінез-құлық қағидаларының сақталуын бақылауды мемлекеттік басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген мемлекеттік мекеме.

3) **Шетелдік контрагент** - сатып алушы, тапсырыс беруші ретінде әрекет ететін және қазақстандық тауарлардың экспортына экспорттаушымен келісімшарт жасасқан шет мемлекеттің заңды немесе жеке тұлғасы;

4) **Келісімшарт**-қазақстандық тауарлардың экспортына экспорттаушы мен шетелдік контрагент арасындағы жазбаша келісім;

5) **Кредиттік лимит**-Сақтандырушы әрбір шетелдік контрагент үшін жеке белгілейтін Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде белгілі бір күнгі жағдай бойынша сақтандырылған барлық Экспорттық кредиттер бойынша берешектің ең жоғары жол берілетін мөлшерінің сомасы;

6) **Күту кезеңі**-Сақтандыру жағдайы басталған деп есептелетін мерзім өткеннен кейін сақтандыру шартында белгіленген уақыт кезеңі. Күту кезеңі Сақтандырушы Сақтанушыдан Сақтандыру жағдайы туралы хабарлама алғаннан кейін келесі күні басталады;

7) **Шетелдік контрагенттің елі** - заңнамасына сәйкес Шетелдік контрагент құрылған (тіркелген) шет мемлекет;

8) **Транзит елі** - қазақстандық тауарлар осы мемлекет органдарының кедендік бақылауымен өткізілетін шет мемлекет;

9) **Сақтанушы**-Сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан экспорттаушы. Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушы бір мезгілде Сақтандырылған және пайда алушы болып табылады;

10) **Сақтандыру төлемі**-Шартсыз франшизаны ескере отырып, Сақтандыру жағдайы

басталған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға Сақтандыру сомасы шегінде төлейтін, қазақстандық теңгемен көрсетілген ақша сомасы;

11) **Сақтандыру мүддесі**-бұл Сақтанушының тәуекелдердің алдын алудағы және Сақтандыру жағдайының басталуына жол бермеудегі мүліктік мүдделері;

12) **Сақтандыру сыйлықақысы**- сақтандырушы сақтандыру шартында белгіленген талаптар мен мөлшерде сақтанушыға сақтандыру төлемін жүргізуге міндеттемелер қабылдағаны үшін сақтандырушыға төлеуге міндетті қазақстандық теңгемен көрсетілген ақша сомасы

13) **Сақтандыру сомасы**-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандыру шартының барлық қолданылу кезеңі үшін Сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы. Сақтандыру сомасы валютасының түрі Сақтандыру шартында айқындалады;

14) **Сақтандыру жағдайы** - басталған кезде Сақтандыру шарты Сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға;

15) **Залал**-Шетелдік контрагенттің келісімшарт бойынша жеткізілген тауар үшін ақы төлеу бойынша өз міндеттемелерін орындамауы себебінен туындайтын Сақтанушының шығыны. Залал анықтамасына Шетелдік контрагенттің Сақтанушының алдындағы мынадай: алынған пайданы; тұрақсыздық айыптарын, айыппұлдарды, өсімпұлдарды; комиссияларды және жүзеге асырылған экспорттық жеткізілім сомасын төлеу болып табылмайтын ақшалай төлем сипаты бар өзге де ұқсас төлемдерді; моральдық залалды; келісімшарт бойынша қандай да бір берешекті өндіріп алу үшін сот шығындарын, оның ішінде сот органдарына жүгінуге байланысты сот шығындарын; сондай-ақ басқаның ақшасын заңсыз пайдаланудан келтірілген шығындарды өтеу (төлеу) бойынша берешегінің пайда болуы кірмейді;

16) **Экспорттаушы**-қазақстандық тауарларды экспорттайтын заңды тұлға немесе жеке кәсіпкер;

17) **Экспорттық кредит**-жеке жүзеге асырылған Экспорттық жеткізілім бойынша Шетелдік контрагенттің төлеуі бойынша Экспорттаушының төлем мерзімін кейінге қалдыру немесе бөліп-бөліп төлеу түрінде келісімшарт талаптары бойынша Шетелдік контрагентке Сақтанушы берген кредит.

18) **Экспорттық жеткізілім** – Экспорттаушының өзі мен шетелдік контрагент арасында жасалған келісімшарт шеңберінде жүзеге асырған тауарды тиіп жөнелтуі. Әрбір экспорттық жеткізілімнің сомасын (жалпы құнын) Экспорттаушы Сақтандыру шартын орындау мақсатында құжатпен растауы тиіс.

Жоғарыда көрсетілген ұғымдар, егер Қағидаларда өзгесі көзделмесе, Қағиданың мәтіні бойынша жалғыз немесе көпше түрде, бас немесе кіші әріппен пайдалануға қарамастан, осы тармақта айқындалған мағынада түсініледі.

2-тарау. Сақтандыру объектісі

6. Сақтандыру объектісі Шетелдік контрагенттің келісімшарт бойынша Экспорттық жеткізу үшін төлем бойынша міндеттемелерді бұзу нәтижесінде туындаған Залалды өтеу міндетіне байланысты сақтанушының мүліктік мүдделері болып табылады.

3-тарау. Сақтандыру жағдайлары

7. Осы тарауда және Сақтандыру шартында айқындалған және осы тарауда санамаланған сақтандыру оқиғаларының салдарынан Залал келтірген оқиғаның басталу фактісі сақтандыру жағдайы болып табылады.

8. Саяси сипаттағы Сақтандыру оқиғалары:

1) транзит елінің не экспорттық жеткізу межелі елдің не шет елдік контрагент елінің

мемлекеттік органының экспорттаушыға меншік құқығында тиесілі тауарға меншік құқығын шектеу, экспроприациялау, тәркілеуге қатысты іс-қимылы;

2) Экспортер келісімшарт бойынша экспорттық жеткізу жөніндегі міндеттемелерді орындаған жағдайда, Экспорттық жеткізуді шектейтін немесе тыйым салатын Экспорттық жеткізілім жасалатын межелі елдің мемлекеттік органының күтпеген әрекеті;

3) соғыс; келісімшарт бойынша Экспорттық жеткізу жөніндегі міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде жаппай сипаттағы азаматтық толқу, тәртіпсіздік;

4) еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлем аударымын жүзеге асыруды шектейтін немесе тыйым салатын шетелдік контрагент елінің мемлекеттік органының күтпеген әрекеті.

9. Коммерциялық сипаттағы Сақтандыру оқиғалары:

1) шетелдік контрагенттің банкроттығы;

2) Шетелдік контрагенттің Келісімшарт бойынша экспорттық жеткізу үшін ақы төлеу бойынша қаржылық міндеттемелерін орындамауы.

10. Сақтандыру шартында келісімшартты орындауға байланысты өзге де сақтандыру жағдайлары көзделуі мүмкін.

11. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға төменде аталған барлық белгілерге ие болуы тиіс:

1) оқиғаның басталу ықтималдығы мен кездейсоқтығы;

2) оқиғаның нақты уақытына немесе орнына, сондай-ақ оқиғаның басталуы нәтижесінде шығындардың мөлшеріне қатысты болжамсыздық;

3) оқиға сөзсіз және объективті түрде Сақтандыру шартының қолданылуы шегінде, бұл туралы оның тараптары немесе, кем дегенде, Сақтанушы көрінеу білген немесе алдын ала хабардар болған, болуы тиіс деген қауіптің болмауы;

4) оқиғаның басталуы Сақтанушының мүліктік мүддесі үшін теріс, тиімсіз экономикалық салдарларға ие;

5) оқиғаның басталуы Сақтанушының ерік білдіруімен және (немесе) ниетімен байланысты емес және пайда табу және (немесе) ұтысты (алыпсатарлық тәуекел) алу мақсатын көздемейді.

4-тарау. Сақтандыру жағдайларынан алып тастау және сақтандыруды шектеу

12. Егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе, мынадай жағдайлардың:

1) сақтанушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;

2) заң актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған сақтанушының іс-әрекеттері;

3) сақтанушы тарапынан ол қабылдаған шарттарды, міндеттемелер мен кепілдіктерді, оның ішінде олар жеткізетін тауарларға қойылатын техникалық талаптарды (саны, ассортименті, сапасы, жиынтығы, ыдысы, орамасы, бағасы, жеткізу мерзімі) кез келген бұзушылықтар;

4) сақтанушының Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттердің нормативтік құқықтық актілерінің талаптарын, оның ішінде сақтандыру төлемі ешбір жағдайда да қоршаған ортаның ластануын болдырмау, ластануға қарсы күрес немесе қоршаған ортаны қалпына келтіру жөніндегі қандай да бір шығыстарды қамтымайтынын назарға ала отырып, қоршаған ортаны немесе денсаулықты қорғауға қатысты талаптарын сақтамауы;

5) сақтанушы келіскен және ол бойынша жауапты болатын шет мемлекеттің мемлекеттік органының іс-әрекеті;

6) шетелдік контрагент елінен сақтанушыға сақтандыру шартының қолданылу

мерзімі басталған күнге дейін немесе сақтандыру шартын ұзартудың немесе жаңартудың келесі мерзімі басталған күнге дейін ақша қаражатын аударуға және айырбастауға шектеулердің болуы;

7) радиацияның және/немесе радиоактивті зақымданудың, ядролық қаруды пайдаланудың, уытты заттарды қолданудың немесе жылыстаудың тікелей немесе жанама әсері;

8) мынадай бес мемлекеттің: Қытай Халық Республикасы, Америка Құрама Штаттары, Ресей Федерациясы, Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігі, Француз Республикасы арасындағы соғыс (соғыс қимылдары басталғанға дейін немесе одан кейін);

9) сақтандыру шартын жасасу күніне немесе оны ұзартудың кейінгі мерзімі немесе оны қайта жаңарту күніне орын алған шет мемлекеттің мемлекеттік органының іс-қимылы;

10) сақтанушының сақтандырушыға көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы, сондай-ақ сақтанушының сақтандыру шартын жасасу және орындау үшін сақтандырушыдан сақтандыру объектісі туралы, оның ішінде оның нысаналы пайдаланылуы, шетелдік контрагент, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы кез келген елеулі фактілерді, мән-жайларды және/немесе талаптарды жасыруы;

11) сақтанушының сақтандыру жағдайынан болған залалды азайту жөніндегі шараларды қасақана қолданбауы;

12) сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға хабарламау немесе уақтылы хабарламау;

13) сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ сақтандырушыға талап ету құқығын беруге қажетті құжаттарды беруден бас тартуы;

14) сақтанушының мемлекеттік органнан, кепілгерден немесе кез келген басқа мекемеден тиісті залалдың орнын толық көлемде алуы;

15) сақтанушының осы Қғидалардың 5-тарауында көрсетілген қандай да бір кепілдіктерді сақтамауы;

16) коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасы басталған кезде экспорттаушының шетелдік контрагентпен үлестесуі;

17) осы Қғидалардың 3-тарауында көрсетілген және сақтандыру шартында көрсетілмеген оқиғаларға байланысты емес оқиғалар.

13. Егер сақтандыру шартында өзгеше белгіленбесе, сақтандырушы сақтанушыға моральдық залалды, сот шығындарын, тұрақсыздық айыптарын өтеу бойынша сақтандыру төлемін жүргізбейді.

14. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайларынан өзге де ерекшеліктер және сақтандырудың өзге де шектеулері көзделуі мүмкін.

5-тарау. Кепілдіктер

15. Сақтанушы мыналар бойынша кепілдік береді және келіседі:

1) ол сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайына әкелуі мүмкін сақтандыру шартын жасау күніне қандай да бір талаптарды, талаптарды немесе оқиғаларды білмейді және сақтанушы ұсынған барлық ақпарат шынайы және дұрыс болып табылады және ешқандай маңызды ақпарат жасырылмаған;

2) экспорттаушы мен шетелдік контрагент арасындағы барлық шарттар келісім-шартты орындау кезінде сақталуға жататын заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілерге толық сәйкес жүзеге асырылды;

3) ол барлық жауапкершілікпен сақтандыру шартының қолданылу мерзімі кезінде және егер ол сақтандыру шартын жасамаған жағдайда әрекет етеді және залалды болдырмау, азайту және/немесе өтеу үшін барлық ықтимал шараларды, соның ішінде, бірақ олармен

шектелмей, қабылдайтын болады:

– сақтандыру төлемін жүзеге асырғанға дейін және / немесе жүзеге асырғаннан кейін ол сақтандырушымен келісім бойынша соңғысына қол жетімді болуы мүмкін барлық мүмкін арналарды, оның ішінде дипломатиялық, заңдық, әкімшілік, бейресми арналарды пайдалануды қамтамасыз етеді;

– ол валютаны айырбастау және ақша аудару бойынша барлық қажетті шараларды қабылдайды;

– Сақтандырушының келісімінсіз кез келген залалға немесе ықтимал шығынға қатысты қандай да бір ымыралы шарттар жасасуға жол бермейді;

– жазбалар мен құжаттарға, сондай-ақ куәларға қол жеткізуді қоса алғанда, сақтандыру оқиғасын тексеруге барынша жәрдемдесуді қамтамасыз етеді;

4) ол және/немесе шетелдік контрагент талап етілетін лицензияларды немесе рұқсаттарды алу үшін барлық шараларды қабылдайды немесе қабылдайды және егер жоғарыда аталған лицензияларды немесе рұқсаттарды алу міндетті болып табылса, сақтандыру шарттың қолданылу мерзімі ішінде кез келген жаңа лицензиялық немесе рұқсат беру талаптарын сақтау үшін осындай лицензияларды немесе рұқсаттарды алу, ұзарту, жаңарту немесе түзету үшін барлық шараларды уақтылы қабылдайтын және барлық құжаттарды ұсынатын болады;

5) ол Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес әрекет етеді және (немесе) әрекет етуді жалғастырады;

6) ол келісімшартта, сондай-ақ сақтандыру шартында елеулі өзгерістерге әкелуі мүмкін сақтандырушыны алдын ала хабардар етпей және оның келісімінсіз қандай да бір іс-қимыл жасамайды.

16. Сақтанушы құпиялылықты сақтауға кепілдік береді, яғни ол қандай да бір уақытта қандай да бір үшінші тарапқа, оның ішінде шетелдік контрагентті қоса алғанда, сақтандырушының жазбаша келісімінсіз сақтандыру шартының болу фактісін ашпайтынына кепілдік береді.

17. Сақтандыру шартында қосымша кепілдіктер мен талаптар көзделуі мүмкін.

6-тарау. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі

18. Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша сақтанушының өтініші және оған қоса берілетін құжаттар сақтандыру шартын жасасу үшін негіз болып табылады.

19. Сақтандыру шартында мыналар қамтылуы тиіс:

1) сақтандырушының атауы, орналасқан жері және банктік деректемелері;

2) тегі, аты, әкесінің аты (егер ол көрсетілсе куәландыратын құжатта болған жағдайда) және тұрғылықты жері сақтанушының (егер ол жеке тұлға болып табылса) немесе оның атауы, орналасқан жері және банктік деректемелері (егер ол заңды тұлға болса);

3) сақтандыру объектісін көрсету;

4) сақтандыру жағдайын көрсету;

5) сақтандыру сомасының мөлшері, сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен мерзімдері;

6) сақтандыру сыйлықақысының мөлшері, оларды төлеу тәртібі мен мерзімдері;

7) арттың жасалған күні және қолданылу мерзімі;

8) сақтандырылған адам мен пайда алушы, егер олар сақтандыру қатынасына қатысушы болса, олар туралы нұсқаулар;

9) шарттың нөмірі, сериясы;

10) шарт талаптарына өзгерістер енгізу жағдайлары мен тәртібі;

11) сақтанушының шарт жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса,

сақтандырушыға дереу хабарлау міндеті;

12) сақтанушыны немесе сақтандырылушыны сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті жетіспейтін құжаттар туралы хабардар ету мерзімдері;

13) сақтандыру сомасы, сақтандыру төлемі және сақтандыру сыйлықақысы валютасының түрі;

14) сақтанушының сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және экономика секторын көрсету;

15) егер ол сақтандыру шарты бойынша сақтанушы болып табылмаса, сақтандырылған адам (пайда алушы) сақтандыру шартында көрсетілген жағдайда сақтандырылған адамның (пайда алушының) сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және экономика секторын көрсету;

16) Шартсыз франшиза туралы талап.

17) сақтандыру мүддесі.

20. Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша осы Сақтандыру қағидаларының негізінде және Сақтандырушының алқалы органының шешімі бойынша Сақтандыру қағидаларының жекелеген ережелерін өзгертуді, алып тастауды көздейтін сақтандыру шарттары, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу кезінде айқындалатын қосымша талаптар жасалуы мүмкін.

21. Сақтанушы Сақтандыру шартын жоғалтқан жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандыру шартының телнұсқасын береді, одан кейін жоғалған сақтандыру шарты жарамсыз деп есептеледі және ол бойынша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.

7-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны

22. Сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеген сәттен бастап, ал оны бөліп - бөліп төлеген кезде, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, бірінші сақтандыру жарнасын төлеген сәттен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.

23. Сақтандыру шарты осы Қағидалардың 16-тарауына сәйкес өзінің қолданылуын тоқтатады.

24. Сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.

25. Сақтандыру шартының қолданылу орны (сақтандыру аумағы) сақтандыру шартында көрсетілген аумаққа ғана қолданылады.

8-тарау. Сақтандыру сомасының мөлшерін айқындау тәртібі

26. Сақтандыру сомасының мөлшерін анықтау үшін сақтандырушы Кредиттік лимитті белгілейді.

27. Сақтандыру сомасын сақтандырушы кредиттік лимит мөлшерін ескере отырып, бірақ одан кем емес мөлшерде белгілейді.

28. Кредиттік лимит қолданыстағы Экспорттық кредиттерге қатысты жаңартылатын негізде белгіленеді және Сақтандыру сомасының мөлшерінен аспайды.

29. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде белгілі бір күнгі жағдай бойынша сақтандырылған барлық Экспорттық кредиттердің сомасы Кредиттік лимит мөлшерінен аспауы тиіс.

30. Жүзеге асырылған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы Сақтандыру сомасынан аспауы тиіс.

9-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы

31. Сақтандыру шарты бойынша төленуге тиіс сақтандыру сыйлықақысының мөлшері, егер сақтандыру шартында өзгеше белгіленбесе, Экспорттық кредит сомасына қолданылатын сақтандырушы айқындайтын сақтандыру тарифіне сәйкес есептеледі.

32. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру шартына қосымша келісім жасасу жолымен сақтандыру сомасы өзгерген кезде түзетілуі мүмкін.

33. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын қолма-қол ақшасыз нысанда бір мезгілде не бөліп-бөліп төлеуге тиіс.

34. Сақтандыру сыйлықақысын Сақтандыру шартында көрсетілген мерзімге дейін толық мөлшерде төлемеген жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) төлеу мерзімі өткен күннен кейінгі күннен бастап Сақтандыру шарты бойынша Сақтандыру қорғанысының қолданылуын біржақты тәртіппен тоқтата тұрады. Бұл ретте Сақтандырушы Сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрған кезеңде болған Сақтандыру жағдайлары бойынша жауапты болмайды. Сақтандырушы Сақтанушының Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде ақшалай міндеттемелерін уақтылы орындамағаны үшін тұрақсыздық айыбын (айыппұлды, өсімпұлды) төлеуді талап етуге құқылы.

35. Сақтандырушы Сақтандыру шартының қолданылуын, егер Сақтандыру шарты бойынша Сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрғаннан кейін күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде Сақтанушыдан Сақтандыру сыйлықақысын (мерзімі өткен Сақтандыру жарнасын және (немесе) кезекті Сақтандыру жарнасын төлеу, егер осындай төлем мерзімі басталған болса) түспеген жағдайда, бір жақты тәртіппен тоқтатады. Бұл жағдайда Сақтандырушы Сақтанушыны және Пайда алушыны Қағидалардың 16-тарауына сәйкес Сақтандыру шартының тоқтатылғаны туралы жазбаша хабардар етеді.

36. Сақтандыру қорғанысының қолданылуын тоқтата тұру Сақтанушыны Сақтандыру шарты тоқтатылған күнге дейін Сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі үшін Сақтандыру сыйлықақысын толық төлеуден босатпайды.

37. Сақтандырушы мерзімі өткен Сақтандыру сыйлықақысы (мерзімі өткен сақтандыру жарнасы және (немесе) кезекті сақтандыру жарнасы, егер мұндай төлем мерзімі басталса) төленгеннен кейін Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде сақтандыру қорғанысының қолданылуын қайта бастауға құқылы. Бұл ретте Сақтандыру шартының қолданылуы ұзартылмайды және Сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрған кезең үшін төленген Сақтандыру сыйлықақысы (сақтандыру жарнасы) қайтарылмайды.

38. Сақтанушы Сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлегенге дейін Сақтандыру жағдайы басталған кезде, егер Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын уақтылы төлеу жөніндегі міндеттемені бұзса, Сақтандырушының Сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға құқығы бар.

39. Кезекті сақтандыру жарнасын уақтылы төлемеген кезде сақтандырушы сақтанушыдан Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуді талап етуге құқылы.

10-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

40. Сақтанушының мынадай құқықтары бар:

- 1) сақтандырушыдан сақтандыру талаптарын, сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 2) сақтандыру шарты жоғалған жағдайда оның телнұсқасын алу;
- 3) шығын мөлшерін бағалау үшін тәуелсіз сарапшы қызметтерін пайдалану;

4) сақтандырушы немесе тәуелсіз сарапшы жасаған шығын мөлшерін бағалау нәтижелерімен және сақтандыру төлемі мөлшерінің есептерімен танысу;

5) сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айту;

6) сақтандыру шартында көзделген жағдайларда сақтандыру төлемін алу;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.

41. Сақтанушы:

1) әрбір Экспорттық жеткізуді (кедендік декларация және т. б.) жүзеге асырған сәттен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде сақтанушының Экспорттық жеткізу бойынша өз міндеттемелерін орындағанын растайтын құжаттардың көшірмелерін ұсынуы;

2) келісімшарт талаптарының өзгеруін сақтандырушымен келісуі;

3) осы Қағидалардың 5-тарауында және Сақтандыру шартында көрсетілген барлық шарттарға бұлжымас кепілдік беру және орындауы;

4) экспорт басталғанға дейін оған қатысты экспорттық кредит жүзеге асырылатын өзінде және/немесе Шетелдік контрагентте барлық талап етілетін лицензиялар мен рұқсаттардың болуын қамтамасыз етуі;

5) сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақыларын төлеуі;

6) сақтандыру тәуекелінің жай-күйі, сақтандыру шарты жасалғанға дейін де, сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде де сақтандыру жағдайының туындауына елеулі әсер етуі мүмкін оған белгілі жағдайлар мен талаптар туралы сақтандырушыны хабардар етуі;

7) сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін оқиғаның басталғаны туралы өзіне белгілі болғаннан кейін, егер сақтандыру шартында өзге мерзім белгіленбесе, оның басталғаны туралы сақтандырушыға дереу хабарлауы;

8) сақтандыру жағдайынан болған шығындарды азайтуға шаралар қабылдауға;

9) Шартсыз франшиза мөлшерінде сақтандыру жағдайының басталуы салдарынан туындауы мүмкін Залал сомасына қатысу және сақтандыру объектісі құнының сақтандыру қорғауымен жабылмайтын бөлігін сақтандырмау не бермеуі;

10) сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу және орындау үшін қажетті барлық мәліметтерді ұсынуға міндетті;

11) шетелдік контрагенттен тиесілі төлемді келісімшартта белгіленген мерзімде алмаған жағдайда, тиісті төлем күнінен бастап 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде сақтандырушыны жазбаша хабардар етуге;

12) оның ішінде сақтандырушының нұсқауларына сәйкес сақтандыру оқиғасының басталуын болдырмау және сақтандыру оқиғасы басталған кезде шығындардың мөлшерін азайту бойынша, сондай-ақ шығындардың орнын толтыру бойынша барлық шараларды жүргізуге міндетті. Сақтанушы әрдайым сақтандыру шартымен қорғалмағандай әрекет етуі тиіс;

13) шетелдік контрагент келісімшарт бойынша тиесілі төлемді мерзімінде төлемеген және сақтанушыда келісімшарт бойынша одан әрі міндеттемелері болған кезде өз міндеттемелерін орындауды сақтандырушымен жазбаша келіскенге дейін тоқтата тұруға міндетті. Олай болмаған жағдайда сақтандырушы сақтандыру оқиғасының басталу фактісінен кейін орындалған сақтанушының міндеттемелері бойынша сақтандыру өтемін төлеуден босатылады;

14) Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы сақтандырушыға хабарлағаннан кейін келісімшарт бойынша қандай да бір төлемді алған кезде 5 (бес) күнтізбелік күн ішінде сақтандырушыға жазбаша хабарлауға міндетті;

15) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталғаннан кейін сақтандырушының келісімінсіз шетелдік контрагентпен қандай да бір келісімдер жасауды

жүзеге асырмау;

16) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты субъектіге (суброгация) талап қою құқығының сақтандырушыға өтуін қамтамасыз ету;

17) сақтандырушының жазбаша алдын ала келісімінсіз сақтандыру шартының болу фактісін үшінші тұлғаларға ашпауға;

18) осы Қағидалардың 8-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген оқиға орын алған кезде шетелдік контрагентке оны одан әрі сақтанушыға аудару үшін арнайы банк шотына келісімшарт бойынша жеке тиесілі төлемді орналастыруға нұсқау беруге міндетті.

42. Сақтандырушының мынадай құқықтары бар:

1) сақтанушыдан сақтандыру шартын жасасу және орындау үшін қажетті мәліметтерді ұсынуды талап ету;

2) шет мемлекеттің тиісті мемлекеттік органдарынан Сақтандыру жағдайының басталу фактісін және шығын мөлшерін растайтын құжаттарды сұрату;

3) экспортталатын қазақстандық тауарлардың құнын анықтау және/немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде шығын мөлшерін анықтау үшін тәуелсіз сарапшының немесе бағалаушының қызметтерін пайдалану;

4) сақтанушыдан мерзімі өткен төлем туралы хабарлама алғаннан кейін шығынды азайту және борыштарды өндіріп алу жөніндегі іс-шараларға қатысу;

5) осы Қағидалардың 4-тарауында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту;

6) көрінеу жалған ақпарат берген немесе алынған төлем туралы хабарламаған жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе төленген соманы талап ету;

7) егер Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрғаннан кейін күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде Сақтанушыдан сақтандыру сыйлықақысын (мерзімі өткен сақтандыру жарнасын және (немесе) кезекті сақтандыру жарнасын төлеу түспеген жағдайда, егер мұндай төлем мерзімі басталған болса, сақтандыру шартын біржақты тәртіппен тоқтату;

8) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.

43. Сақтандырушы:

1) сақтанушыны Экспорттық кредиттерді сақтандыру қағидаларымен таныстыруға және оның талап етуі бойынша осы Қағидалардың көшірмесін ұсынуға (жіберу) ;

2) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізуге;

3) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;

4) залалдарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарды, егер мұндай шығыстар қажет болса немесе сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жүргізілген болса, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, сақтанушыға өтеуге;

5) сақтанушыны сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті жетіспейтін құжаттар туралы 15 (он бес) күнтізбелік күн ішінде хабардар етуге міндетті.

44. Сақтандыру шартында тараптардың Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да құқықтары мен міндеттері көзделуі мүмкін.

11-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары

45. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтанушы дереу, бірақ ол өзіне белгілі болған кезден бастап 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей, егер бұл өзгерістер сақтанушының қандай да бір іс-әрекеттерінің нәтижесінде туындаса және сақтандыру оқиғасының басталу тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, сақтандыру шартын

жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған талаптар мен мән-жайлардағы өзгерістер туралы сақтандырушыға жазбаша хабарлауға тиіс.

46. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген сақтандырушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

47. Егер сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл ретте сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын қайтару тәртібі сақтандыру шартында белгіленеді.

48. Сақтанушы осы Қағидалардың 48-тармағында көрсетілген талаптарды сақтамаған кезде сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды және оны бұзудан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес сақтандыру төлемінің мөлшерін азайтуға құқылы.

49. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылса, сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы емес.

50. Бұдан басқа, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы сақтандырушыны тәуекелді арттыруы мүмкін барлық өзге жағдайлар туралы, атап айтқанда, мыналар:

- 1) шетелдік контрагенттің қаржылық жай-күйіндегі қолайсыз өзгерістерге, төлемдер сипатындағы және шетелдік контрагент басшылығының кадрлық құрамындағы елеулі өзгерістерге қатысты ақпарат;
- 2) төлеу жөніндегі міндеттемелерді орындауының елеулі түрдегі нашарлауы;
- 3) осы шетелдік контрагенттің кредит қабілетінің нашарлауы себебінен шетелдік контрагенттің мекенжайына басқа жеткізушілердің жөнелтуін тоқтата тұруы;
- 4) төлемдердің кешіктірілуіне және/немесе осы себеп бойынша қолданылатын іс-әрекеттерге байланысты шетелдік контрагентке қатысты талап-арыздар қозғалуы туралы барлық қолжетімді құралдармен хабардар етуге міндетті.

12-тарау. Сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтанушының іс-әрекеті

51. Сақтандыру жағдайының басталғанын, сондай-ақ ол келтірген залалдарды дәлелдеу сақтанушыға жүктеледі.

52. Егер сақтандыру шартында өзгеше айтылмаса, сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін және/немесе сақтандыру жағдайының басталу тәуекелін ұлғайтатын оқиға басталған кезде, сондай-ақ сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушы

- 1) ықтимал шығындарды болдырмау немесе азайту үшін барлық шараларды қабылдауы;
- 2) сақтандыру жағдайының басталғанын растайтын құжаттарды алу үшін барлық шараларды қабылдау;
- 3) Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін кез келген оқиға туралы хабарламаны жіберу күнін анықтауға және істің барлық мән-жайларына қатысты қажетті ақпаратпен және құжаттамамен, атап айтқанда, осы оқиғаға тартылған адамдардың, оның ішінде талап қоюшылардың аттарын, атауларын мен мекенжайларын қоса алғанда, осы оқиғаға байланысты алынған ақпаратпен, құжаттармен қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін тәсілмен Сақтандырушыға хабарлау;
- 4) сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсынуы;

5) сақтандырушыға залалдың себептері мен мөлшеріне қатысты тергеу жүргізуге, шығынды азайту жөніндегі іс-шараларға қатысуға мүмкіндік беруі тиіс.

53. Сақтандырушы не оның өкілі сақтанушының оқиға туралы хабарламасын күтпестен сақтандыру оқиғасын тексеруге кірісуге құқылы. Сақтанушының оған бұған кедергі жасауға құқығы жоқ.

54. Сақтанушы сақтандыру жағдайы бойынша одан әрі барлық ақпаратты хабарлауға және сақтандырушыға қажетті көмек көрсетуі тиіс.

13-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын және залал мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі

55. Сақтандырушы сақтандыру төлемін сақтанушының белгіленген нысан бойынша сақтандыру жағдайы туралы өтініші және сақтандыру жағдайы туралы акт негізінде жүргізеді.

56. Сақтандыру жағдайы туралы актіні сақтандырушы немесе ол уәкілеттік берген тұлға жасайды.

57. Егер Сақтандыру жағдайы туралы өтінішті тексеру кезінде сақтанушыға зиян келтіру сақтандыру жағдайының нәтижесінде болмағандығы анықталса немесе хабарламалардың уақтылы болмауына байланысты сақтанушыда туындаған залалдың себепін және/немесе осы залалдың мөлшерін анықтау мүмкін болмаса, сақтандыру жағдайы туралы акт жасалмайды. Бұл жағдайда сақтандырушы ерікті нысандағы құжат жасайды, онда сақтандыру жағдайы туралы актінің жасалмау себептері көрсетіледі.

58. Нәтижесінде залал келтірілген сақтандыру жағдайының туындау фактісі мен себебі Сақтанушы немесе ол уәкілеттік берген тұлға ұсынатын мынадай құжаттармен расталуға тиіс:

1) Сақтандырушының корпоративтік интернет-ресурсында орналастырылған нысанға сәйкес сақтандыру жағдайы туралы өтініш;

2) сақтандыру шарты;

3) өтініш берушінің жеке куәлігі (егер өтініш беруші жеке тұлға болып табылса);

4) сақтандыру оқиғасының басталу фактісін растайтын мемлекеттік органдардың құжаттары мен нормативтік құқықтық актілері, егер оларды қандай да бір жолмен алуға болатын болса, немесе сақтандыру оқиғасының басталу фактісін растайтын кез келген ресми және ресми емес көздерден (бұқаралық ақпарат құралдарын және интернетті қоса алғанда) алынған кез келген басқа ақпарат немесе куәліктер;

5) сақтанушы жүргізген шығын мөлшерінің есебі;

6) келтірілген залал мөлшерін растайтын өзге де құжаттар мен мәліметтер.

14-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен талаптары

59. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталуы туралы жазбаша өтініш алғаннан кейін, сондай-ақ сақтандыру төлемі үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынғаннан кейін сақтандырушы мынадай іс-әрекеттерді жүзеге асырады:

1) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісі мен себептерін анықтайды;

2) сақтанушының өтінішінде келтірілген мәліметтердің шындыққа сәйкестігін тексереді;

3) сарапшыларды, бағалаушыларды тарту қажеттілігін анықтайды, өзге де іс-әрекеттерді жүзеге асырады;

4) сақтандыру шартында белгіленген күту кезеңі ішінде сақтанушымен бірлесіп немесе зияндарды барынша азайту бойынша, егер мұндай мүмкін болса, дербес шаралар қабылдайды;

5) сақтандыру жағдайы деп танылған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін

айқындайды, сақтандыру жағдайы туралы акт жасайды.

60. Сақтандырушы сақтандыру төлемін осы Қағидалардың 13-тарауында көрсетілген сақтанушы ұсынған құжаттардың, сондай-ақ сақтандырушы не оның өкілі жасаған сақтандыру жағдайы туралы актінің негізінде сақтандыру шартында айқындалған күту кезеңі өткеннен кейін жүзеге асырады.

61. Сақтандырушы сақтандыру төлемін сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде сақтанушы шеккен залал мөлшеріндегі сақтандыру сомасы шегінде, сақтандыру оқиғаларының әрбір түрі үшін айқындалған сөзсіз франшиза шегеріле отырып жүзеге асырады.

Сақтандыру сомасы шегінде Сақтандыру төлемі = Залал – Шартсыз франшиза.

62. Шартсыз франшизаны ұстап қалу тәртібі Сақтандыру шартымен айқындалады.

63. Шығын мөлшері, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру оқиғасы туралы хабарлама берілген күнгі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шетел контрагенті елінің валютасына ресми бағамы бойынша қазақстандық теңгемен айқындалады.

64. Сақтандыру төлемін жүзеге асырғанға дейін сақтанушы сақтандырушымен төленетін сақтандыру төлемі мөлшерінде талап ету құқығын беру туралы шарт жасасуға тиіс.

65. Егер сақтанушы үшінші тұлғалардан келтірілген залал бойынша өтем алған болса, сақтандырушы сақтандыру төлемін шартсыз франшизаны ескере отырып, келтірілген залал мөлшері мен Сақтанушы алған өтем арасындағы айырма мөлшерінде жүзеге асырады.

66. Үшінші тұлғалардан келтірілген залал бойынша төлем немесе өтем алған сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру төлемінің артық алынған сомасын қайтаруға міндетті.

67. Залалдың себептері мен мөлшері туралы тараптар арасында даулар туындаған жағдайда тараптардың әрқайсысы сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Сараптама оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі.

68. Сақтанушының залалдарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын, егер мұндай шығыстар қажет болса немесе сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жүргізілсе, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, сақтандырушы өтеуге тиіс. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде, алайда сақтандыру төлемінің және шығыстар өтемақысының жалпы сомасы сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасынан аспайтындай етіп өтеледі. Егер шығындар сақтанушының сақтандырушының нұсқауларын орындауы нәтижесінде туындаса, олар сақтандыру сомасына қарамай толық мөлшерде өтеледі.

69. Сақтандырушы сақтанушының ықтимал шығындарды азайту үшін қасақана ақылға қонымды және оған қолжетімді шаралар қабылдамауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

70. Егер сақтанушы осы Қағидалардың 13-тарауында көрсетілген құжаттарды ұсынбаса, сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.

71. Залал себептерін қисынды түрде анықтау мүмкін болмаған жағдайда бұл залал коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасының салдарынан туындаған ретінде қаралады.

15-тарау. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі

72. Сақтандырушы сақтанушыдан сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы хабарлама алған сәттен бастап мынадай тәртіппен күту кезеңін белгілейді:

- 1) банкроттық орын алған кезде-қолданылмайды;
- 2) банкроттықтан басқа, коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасы басталған кезде-күнтізбелік 30 (отыз) күн;
- 3) саяси сипаттағы сақтандыру оқиғасы басталған кезде-күнтізбелік 30 (отыз) күн.

73. Егер сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдаса, ол

бас тарту себебін негізді түрде дәлелдейді.

74. Сақтандырушы шешім қабылдайды және күту кезеңі өткен күннен бастап 20 (жиырма) жұмыс күні ішінде сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырады.

75. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін сақтандырушы Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес жауапты болады.

76. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына сақтанушы сотқа шағымдануы мүмкін.

77. Егер шетелдік контрагент елінің немесе Қазақстан Республикасының Құқық қорғау органдары сақтанушының қызметіне байланысты қылмыстық іс қозғаса, сақтандырушының кідірту себептері туралы сақтанушыны жазбаша хабардар ете отырып, тергеу немесе сот талқылауы аяқталғанға дейін сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау мерзімін кейінге қалдыруға құқығы бар.

78. Сақтандырушының, егер сақтандыру жағдайын немесе залал мөлшерін растайтын құжаттардың түпнұсқалығына дәлелді күмән болған жағдайда, осындай құжаттардың түпнұсқалылығы расталғанға дейін сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауды кейінге қалдыруға құқығы бар.

16-тарау. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары

79. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін Сақтандыру шартының қолданылуы Сақтандыруды қорғаудың бүкіл қолданыс кезеңі ішінде жалғасады. Бұл ретте Сақтандыру сомасы жүзеге асырылған Сақтандыру төлемінің сомасына азайтылады. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде толық мөлшерде Сақтандыру сомасын Сақтандыру Шартының қолданылуы тоқтатылады.

80. Тараптар Шарттың қалған қатысушылары келіскен жағдайда Шарт тараптарының жеке келісімін жасасу жолымен Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы.

81. Сақтандыру шарты мынадай жағдайлардың бірі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылады:

- 1) Сақтандыру объектісі жоқ болғанда;
- 2) Сақтандыру жағдайының басталу мүмкіндігі жойылды және Сақтандыру тәуекелінің болуы Сақтандыру жағдайынан өзге жағдайлар бойынша тоқтатылғанда;
- 3) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, Сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енгенде;
- 4) егер Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрғаннан кейін күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде Сақтанушыдан Сақтандыру сыйлықақысын (мерзімі өткен Сақтандыру жарнасын және (немесе) кезекті Сақтандыру жарнасын төлеу түспесе, егер мұндай төлем мерзімі басталса;
- 5) заңнамада көзделген өзге де жағдайларда жүзеге асырылады.

Көрсетілген жағдайларда Сақтандыру шарты Сақтандыру шартын тоқтату үшін негіз ретінде осы тармақта көзделген мән-жайлар туындаған сәттен бастап тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы мүдделі Тарап дереу, бірақ 10 (он) жұмыс күнінен кешіктірмей растайтын құжаттардың көшірмелерін ұсына отырып, басқа Тарапты жазбаша хабардар етуге тиіс. Бұл ретте мұндай жазбаша хабарлама Сақтандыру шартын тоқтату фактісінің құжаттамалық растамасы болып табылады, ал Сақтандырушының Сақтандыру қолданылған уақытқа барабар Сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігіне құқығы болады.

82. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарының орындалмауынан туындаған жағдайларда, соңғысы Сақтанушыға ол төлеген Сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толық қайтаруға міндетті.

17-тарау. Суброгация

83. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға сақтанушының сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға төленген сома шегінде талап ету құқығы ауысады.

84. Сақтанушы сақтандыру төлемін алған кезде сақтандырушыға өзінде бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді кідіріссіз беруге және оған сақтандырушының өзіне ауысқан талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

85. Сақтандыру жағдайы нәтижесінде туындаған залалды өтеу бойынша залалдарға жауапты тұлға немесе үшінші тарап жүзеге асырған өтем сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін сақтандырушыға тиесілі болады. Сақтанушы осы өтеулер туралы сақтандырушыға дереу хабарлауға және оларды алған сәттен бастап 5 (бес) күнтізбелік күн ішінде сақтандырушыға беруге міндетті.

86. Егер сақтанушы сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартса немесе сақтанушының кінәсінен осы құқықты жүзеге асыру мүмкін болмаса, сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан және артық төленген соманы қайтаруды талап ету құқығымен босатылады.

18-тарау. Қосымша шарттар

87. Тараптардың келісімі бойынша осы Сақтандыру қағидаларына сәйкес жасалатын шартқа, егер олар Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмесе, қосымша талаптар енгізілуі мүмкін.

19-тарау. Дауларды шешу тәртібі

88. Сақтандыру шарты бойынша сақтандырушы мен сақтанушы арасында туындайтын дауларды олар келіссөздер жолымен қарайды.

89. Тараптар арасында келісімге қол жеткізілмеген жағдайда дау Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.